

Tekarna

Grunta w przeważnej części orne, nasiewane pszenicą, żytem i jęczmieniem, a w mniejszej mierze, ras' w większej ilości susem i sadzeniem ziemniaków.

Ludność wzywa potraw: barszcz kiszony (kisielnia) kapusta z fasolą tartą, ziemniaki w tynach; pierogi, wodaucha (rosnek rozcierny i rozpuszczony w gorącej stoniej wodzie) w porze jesienniej i zimowej; natomiast w porze wiosennej i letniej mleko, chleb obziany, kupa ziemniaczana (Tewer)

Strój męszczyzn: spodnie z płótna konopnego, kamizelka (kijik) kurtki (gumie ze sukna) koszula z płótna konopnego, rękawiczki skórzane, kaszki, albo kapelusz filcowy, chosaki ze skóry juchtowej, wotoki z wotny surijany dookoła nogi powyżej kostki, albo też trzewiki ze skóry bokrzej lub juchtowej.

Strój kobiet: koszula do pasa z płótna konopnego naszywana kolorowymi taśmami na rękawach od ramienia prawie do łokci, spodnie zrebrowane opasane krajką naszywana u dołu od 3-5 razy kolorowymi wstążeczkami, fartuch przeważnie jasny (biały) naszywany wstążeczkami u dołu, bluzka płóciana z płótna fabrycznego kolorowa w widziale na wierzchu gorset czarny obity barwnymi wstążeczkami i blaszkami, chusteczki kolorowe przeważnie obite koronkami. Chaty drewniane, stonog kryte dachy słobowe, bez kominiów o łokciu. Cerkwie z drewna budowane blachą kryte. Urządzenie domowe: w chatkach znajduje się tego szerokie (tak zw. poper) stół z blatem ruchomym, dookoła irby przybite do ścian tawy, skrzywie (tak zw. stawy) jako pieca przybita prawie pod sufit sraška bez drzwierek, w której przecho wija miski i tytki. Pod sufitem dookoła irby obrany świętych jeden obok drugiego. Ludność mniej dba o higienę, cięta jehota miszkami, a po każdym użyciu naczyń do potraw naczyń te myją.

6). Kultura duchowa.

Ludność jest w przesądzeniu, że duchy niektórych umarłych chodzą po świecie w porze nocnej. Często uoiw chętnie

wspomagają, gdyż obawiają się, by rygiel nie rzucił czarów u p. odebranie krwi mu uleka przez czarownicę. Kardy rżniczek mu swoją gurardę, jak siwici jasno to prześliwy, jak uciuno to rle mu się będzie powodric. Ludność chodzi do cerkwi i odpra wa modły jak równie brze udrat w odpuściach. Ludność odnawia modlitwy w cerkwi i w domu.

- 1) Otkre uasr.
- 2) Bohoradyce
- 3) Kiryju
- 4) Pod Twoju mytost
- 5) Motytwa do Preswatoji Bohorodyci:

Ludność leczy się sama wrzeie przeziębienia spirytusem denaturowanym zmieszonym z ciepłym tłuszczem, a ra- uoimiejsi piją wino (jabłecznik) oraz gotują herbatę z kwia- tu lipowego. Wrzeie uhażenię przez zimie udają się do wrońlitów w celu ranożenię. Wrzeie rakażnej choroby wywołują lekarza. Chorego karwią butną z mlekiem.

Piesni.

(Weselue) 1) Albo mi ragrajcie, albo rabobnujcie, albo mi kowia do wajska zwerbujcie.

2) Dmirba ja se dmirba, kiascha moja sturba. Swaty my se swaty na weselu na tym. Juri wjeje mi bede bo sie kicic' bede.

(Chrest) 1) Kumowe, kumowe crego ne spiwacie, czy wy pered sobą konithy ne uacie. A uasry komowe potruhty potruhty, naity sia syra brichy im popuchty.

(Bore Narodzenie) Boh predurcznyj i t. d.

(Kielhanoc) Chrystos woskres i t. d.

Kultura opotecna: Ludność wzywa obok uarurisk, przerurik i przydomków pochodzących bądź od uarurisk driaaków, lub od uarury danego miejsca. Rodzice najchętniej posyłają dzieci do szkoły w okresie zimowym, gdyż w innych po- rach roku, dzieci pomagają rodzicom w polu.

Jako porodouren' uijurojã: Stawa Jusuu Chrysti.
Dzien' dobry, Daj' Boze Proxestia.

Kierownictwo Szkl. publ. szk. powiat.

Tokarnia, dnia 18. października 1936.

L: 77/36.

Tokarnia

5

Do

Inspektoratu Szkolnego

w Tokarni

Stosownie do polecenia z dnia 18. października 1936. kierownictwo szkoły donosi, że od chwili wprowadzenia brukwaru Lemkowskiego nie nastąpiła na brzoście w realizacji tego brukwaru w żadnej klasie.

W tej szkole wprowadzony jest w kl. I. Brukar „Szuma kruszarka gra narognus ukar,” w kl. II. „Druza kruszarka gra narognus ukar,” w kl. III. „Szuma kruszarka gra narognus ukar.”

6

zwrócić uwagę na stosunek tutaj miejscowości do nauki
języka łemko-wysockiego, kierownictwo szkoły na podstawie
spostrzeżeń nauwaria, iż ludność odnosi się z przychylnym
stosunkiem, chociażby z tego względu, że dzieci
spotykają się w tych bukwarach z wyrazami wygum-
nami w ich gwarze.

Marja Łuczyniska
nauczycielka.

47
Kierownictwo Publ. Szkoły Powsz. I. stopnia.

w Tokarni.

L: 3.

Tokarnia, dnia 28. I. 1938.

Inspektorat Szkolny

w Samoku.

W odpowiedzi na pismo Inspektoratu Szkolnego
z dnia 25. I. 38. Nr. 71/38. donosi się, że na terenie tej
miejscowości nie przejawia się żadna akcja mająca
na celu wycofania cukwerni Lemkowskiego. —

Julian Kalamy.
p. o. kier.

ciąg dalszy kwestionariusza w sprawie badania środowiska

Tokarnia

1) ^{drewniana} cerkiew) zbudowana w drugiej połowie XIX wieku. Styl ogólnie spoty-
kamy na Łemkowierzynie.

Na uwagę zasługują 2 chaty, których wiek płikają na 120-150 lat.
Chaty są zbudowane zupełnie bez gwoździ, deski, wiązki do budowy
są zrobione z siana. Jedna z tych chat zachowała się w całości (Kurna)
- własności Piszczałtyna (Kapuraka), z drugiej została tylko połowa, które
stwierdził na pomieszczenie dla bydła oraz stodołę, do niej dobudowano
drugi mieszkanie - własności Jędrzeja Jędrzejka (Kurno).

2) Zagadnienie naturalne.

Ropa naftowa, wydobywana przez firmę żydowską. Dawniej "kopalnia"
był dość czynny ruch, potem podupadła, dzisiaj znów powzięto
tę ilość wydobywania ropy. (Dawniej wydobywano około 10-18 tunik ropy).
Obok otworów nowych są otwory stare. Ostatnio, na kopalni
chcą się zamorzyć ruch, coraz częściej można słyszeć o
o projektowanej szwedzkiej kopalni, leżącej w pobliżu. Godzi na-
leżał, że głównie Żydzi i Rusini pragną kupić, sadzą, że po-
winno się tym zająć towarzystwo polskie, by nie stracić własnej kopal-
ni.

3) —

4) —

5) —

6) Wytwórczo ludności na ogół bardzo słabe. Szkół w tej miejsco-
wości istnieje dopiero od 9-tni lat, dlatego mieszkańcy są w prze-
waznej części analfabetami. W piśmie promujemy tutaj "Nasza Łemko-
wina" oraz "Parodnia sprawa" (książka), "Nowy czas"
Wytwórczo tutaj nie ma, młodzież korzysta z książek, wypracowa-
nych z biblioteki parafialnej (przez miejsc. księżkę).

7.) Drogi w Tokami są bardzo słabe. Komunikacja możliwa jest tylko w letnie, albo w zimie. Do Bukowska, najbliższego miasteczka wiodą dwie drogi, jedna gminna (bardzo smieszona) oraz druga, wzniesiona powożeniowo - przez pola. (Kopalnia ma swoją drogę). Przez wieś prowadzi się „optokami” - ścieżki pomiędzy chatami.

Odległość do Sanoka (miasta pow.) wynosi 24,500 km. Z Bukowa do Sanoka można się dostać powozem.

Kościół w Bukowsku - droga gminna 6 km
droga polna 3,5 km

8.) Tokarnia może stać się miastem turystycznym - wzdłuż rzeki, należą się tylko zaparkować nią i jej drogami. W przyszłości można tu doprowadzić i prąd elektryczny z kopalni, na której jest wzniesiony. Ludność zamieszkuje dawny typ budowania chat w nowych chatach spotyka się po 2, a nawet i po 3 siostry.

Właścicielka wsi wagi zastępuje pięknie i nigdzie nie spotykano wyszywania na koszulach dziewcząt i starszych kobiet.

Wyszywaniem zajmują się kilka kobiet, które same okmyślają wzory. (Te same wzory spotyka się we wszystkich wsiach).

Najbliższymi wyszywają: Miska Maria (Surois)
Staroniak Anna
Kawec Anna.